

కృష్ణ యజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ సంహితా

॥అథ పంచమ కాణ్డే తృతీయః ప్రశ్నః॥

హరిః ఓమ్॥ ఉ॒థ్సన్మ॑యజ్ఞో వా ఏ॒ష య॑దగ్నిః కిం వాఽహై॒తస్య క్రి॑యతే కిం వా న
యద్వై॒యజ్ఞస్య క్రి॑యమా॒ణస్యాఽన్త॑ర్యన్తి పూ॒యతి॑ వా అ॒స్య తదా॑శ్వి॒నీరుప॑ దధాత్యశ్వి॒నౌ
పై దే॒వానాం భి॒షజౌ తాభ్యా॑మే॒వాఽస్మై భే॒షజం క॑రోతి ప॒శ్చోప॑ దధాతి పా॒జ్కో యజ్ఞో
యా॒వాసే॑వ యజ్ఞస్త॒స్మై భే॒షజం క॑రోత్యత॒వ్యా ఉప॑ దధాత్యతూ॒నాం క్లుప్తై॑ [౧] ప॒శ్చోప॑
దధాతి ప॒శ్చ వా ఋ॒తవో యా॑వన్త ఏ॒వర్త॑వస్తాన్కల్ప॒యతి॑ స॒మానప్రభృ॑తయా భవన్తి
స॒మానోద॑ర్కాస్తస్మా॒థ్సమా॑నా ఋ॒తవ ఏకే॑న పదే॒న వ్యా॑వర్తన్తే తస్మాద్భృత॒వో వ్యా॑వర్తన్తే
ప్రా॒ణభృ॑త ఉప దధాత్యతూ॒ప్యేవ ప్రా॒ణాన్దధాతి॑ తస్మా॒థ్సమా॑నాః సన్త ఋ॒తవో న
జీ॒ర్యన్త్యథో ప్ర జన॑యత్యే॒వైనాసే॑ష పై వాయు॒ర్యత్ప్రా॒ణో యద్భృత॑వ్యా ఉప॒ధాయ
ప్రా॒ణభృ॑త [౨] ఉపదధాతి తస్మా॒థ్సర్వాన్ప॑తూ॒నను వాయు॑రా వరీ॒వర్తి వృ॑ష్టిసనీ॒రుప॑
దధాతి వృ॑ష్టిమే॒వాఽవ రు॒న్ధే యదే॑కథోపదధ్యాదే॒కమృ॑తుం వర్షే॒దనుపరి॑హరగ్ం
సాద॑యతి తస్మా॒థ్సర్వాన్ప॑తూన్ వర్ష॒తి యత్ప్రా॒ణభృ॑త ఉప॒ధాయ వృ॑ష్టిసనీ॒రుపద॑ధాతి
తస్మాద్వా॒యుప్ర॑చ్యతా ది॒వో వృ॑ష్టిరీర్తే ప॒శవో పై వ॑యస్యా నానామన॒సః ఖి॒లు పై ప॒శవో
నానా॑వ్రతాస్తే॒ప ఏ॒వాఽభి స॑మనసో [౩] యం కామ॑యేతాఽపశుః స్యాదితి
వ॒యస్యాస్తస్యో॑ప॒ధాయాఽప॑స్యా ఉప దధ్యాదసం॒జ్ఞానమే॒వాఽస్మై పశు॑భిః కరోత్యపశురే॒వ
భవ॑తి యం కామ॑యేత పశుమాన్థాన్యదిత్యపస్యాస్తస్యో॑ప॒ధాయ వ॑యస్యా ఉప
దధ్యా॒థ్సంజ్ఞా॑నమే॒వాఽస్మై పశు॑భిః కరోతి పశుమాసే॒వ భవ॑తి చతస్త్రః పురస్తాదుప దధాతి
తస్మాచ్ఛత్వారి చక్షు॒షో రూ॒పాణి ద్వే శు॒క్లే ద్వే కృ॒ష్ణే [౪] మూ॒ర్ధన్వతీ॑ర్భవన్తి
తస్మాత్పురస్తాన్మూ॒ర్ధా ప॒శ్చ దక్షి॑ణాయాగ్ం శ్రో॒ణ్యాముప॑ దధాతి ప॒శ్చోత్త॑రస్యాం

త॒స్మాత్ప్ర॒శ్నాద్వర్షీ॑యా॒న్పుర॑స్మాత్ప్ర॒వణః॑ ప॒శుర్బ॒స్తో వ॒య ఇతి॑ దక్షిణీ॒ఽగ్ంస॑ ఉప॒ దధాతి॑
 వృ॒ష్ణిర్వ॒య ఇత్యుత్త॑రే॒ఽగ్ంసా॑వే॒వ ప్రతి॑ దధాతి॒ వ్యాఘ్రా॑ వ॒య ఇతి॑ దక్షిణీ॒ పక్ష॑ ఉప
 దధాతి॒ సిగ్ంహో॑ వ॒య ఇత్యుత్త॑రే॒ పక్షయా॑రే॒వ వీ॒ర్యం॑ దధాతి॒ పురు॑షో వ॒య ఇతి॑ మధ్యే
 తస్మాత్పు॒రుషః॑ ప॒శూనా॑మధి॒పతిః॑||[౫]

కు॒ప్త్యా ఉప॑ధాయ॒ ప్రాణభృ॑తః॒ సమ॑నసః॒ కృష్ణే॑ పు॒రుషో॑ వ॒య ఇతి॑ ప॒శ్న చ॑||5.3.1||

ఇ॒న్ద్రాగ్ని॑ అ॒వ్యథ॑మా॒నామితి॑ స్వ॒యమా॑తృ॒ణ్ణాము॑ప దధాతీ॒న్ద్రాగ్నిభ్యాం॑ వా ఇ॒మౌ లోకౌ॑
 విధృ॒తావ॑నయా॒ర్లోక॑యోర్విధృ॒త్యా అధృ॑తే॒వ వా ఏ॒షా య॑న్మధ్య॒మా చితి॑ర॒న్తరిక్ష॑మి॒వ వా
 ఏ॒షేన్ద్రాగ్ని॑ ఇ॒త్యాహే॑న్ద్రాగ్ని॒ వై దే॒వానా॑మోజోభృ॒తావో॑జ॒నైవైనా॑మ॒న్తరిక్షే॑ చి॒నుతే॑ ధృ॒త్యై
 స్వ॒యమా॑తృ॒ణ్ణాము॑ప దధాత్య॒న్తరిక్షం॑ వై స్వ॒యమా॑తృ॒ణ్ణాన్తరిక్ష॑మే॒వోప॑ ధ॒త్తేఽశ్వ॑ము॒ప [౬]
 ఘ్రాప॑యతి॒ ప్రాణ॑మే॒వాఽస్యాం॑ దధాత్య॒థో ప్రా॑జాపత్యో॒ వా అశ్వః॑ ప్ర॒జాపతి॑నై॒వాఽగ్నిం॑
 చి॒నుతే॑ స్వ॒యమా॑తృ॒ణ్ణా భ॑వతి॒ ప్రాణా॑నా॒ముఢ్స్పృ॑ష్ట్యా అ॒థో సు॒వర్గస్య॑
 లోక॑స్యా॒ఽనుఖ్యా॑త్యై దే॒వానాం॑ వై సు॒వర్గం॑ లో॒కం య॑తాం ది॒శః సమ॑వ్లి॒యన్త॑ త ఏ॒తా ది॒శ్యా
 అప॑శ్యన్తా ఉపా॒దధ॑త తాభి॒ర్వై తే ది॒శోఽదృగ్ంహన్॑ యద్ది॒శ్యా ఉప॑దధాతి ది॒శాం
 విధృ॒త్యై దశ॑ ప్రాణభృ॒తః పు॒రస్సాదు॑ప [౭] దధాతి॒ నవ॑ వై పు॒రుషే॑ ప్రాణా నాభి॒ర్దశ॑మీ
 ప్రాణా॑నే॒వ పు॒రస్సాద్ధ॑త్తే తస్మాత్పు॒రస్సాత్ప్రా॑ణా జ్యోతి॒ష్మతీ॑ము॒త్తమా॑ము॒ప దధాతి॑
 తస్మాత్ప్రా॒ణానాం॑ వాగ్జ్యోతి॒రుత్త॑మా దశో॒ప దధాతి॑ దశాక్ష॒రా విరాడ్విరాట్చ॑న్ద॒సాం
 జ్యోతి॒రోజ్యోతి॑రే॒వ పు॒రస్సాద్ధ॑త్తే తస్మాత్పు॒రస్సాజ్యోతి॑రుపా॒ఽఽస్మహే॑ చ॒న్దాగ్ంసి॑
 పశు॑ష్వాజిమ॒యుస్తాన్బృ॑హత్యుద॒జయ॑త్తస్మాద్బార్హ॒తాః [౮] పశ॑వ ఉచ్య॒న్తే మా చ॑న్ద ఇతి॑
 దక్షిణ॑త ఉప॒ దధాతి॑ తస్మాద్దక్షిణా॒వృతో॑ మా॒సాః పృథి॑వీ చ॒న్ద ఇతి॑ పశ్చాత్ప్రతి॒ష్ఠిత్యా॑
 అగ్ని॒ర్దేవతే॑త్యుత్త॒రత॑ ఓజో॒ వా అగ్ని॒రోజ॑ ఏ॒వోత్త॑రతో ధ॒త్తే తస్మాదు॑త్త॒రతోఽభి॑ప్రయా॒యీ
 జ॒యతి॑ షట్త్రిగ్ంశ॒ధ్సం ప॑ద్యన్తే షట్త్రిగ్ంశదక్ష॒రా బృహ॑తీ బార్హ॒తాః పశ॑వో

బృ॒హ॒త్యై॒వాఽ॒స్మై॒ ప॒శూ॒న॒వ॒ రు॒న్ధే॒ బృ॒హ॒తీ॒ ఛ॒న్ద॒సా॒గ్ం॒ స్వా॒రా॒జ్యం॒ ప॒రీ॒యా॒య॒ య॒స్యై॒తా
 [౯] ఉ॒ప॒ధీ॒య॒స్తే॒ గ॒చ్ఛ॒తి॒ స్వా॒రా॒జ్యం॒ స॒ప్త॒ వా॒ల॒ఖి॒ల్యాః॒ పు॒ర॒స్తా॒దు॒ప॒ ద॒ధా॒తి॒ స॒ప్త॒ ప॒శ్చా॒ధ్న॒ప్త
 పై॒ శీ॒ర్ష॒ణ్యాః॒ ప్రా॒ణా॒ద్వా॒వ॒వా॒ఞ్చా॒ ప్రా॒ణా॒ నా॒గ్ం॒ స॒వీ॒ర్య॒త్వా॒య॒ మూ॒ర్ధాఽ॒సి॒ రా॒డి॒తి
 పు॒ర॒స్తా॒దు॒ప॒ ద॒ధా॒తి॒ య॒న్త్రీ॒ రా॒డి॒తి॒ ప॒శ్చా॒త్ప్రా॒ణా॒నే॒వాఽ॒స్మై॒ స॒మీ॒చో॒ ద॒ధా॒తి॥[౧౦]
 అ॒శ్వ॒ము॒ప॒ పు॒ర॒స్తా॒దు॒ప॒ బా॒ర్హ॒తా॒ ఏ॒తాశ్చ॒తు॒స్త్వగ్ం॒శ॒చ్ఛ॒||5.3.2||

దే॒వా॒ పై॒ య॒ద్య॒జ్ఞే॒క॒కు॒ర్వ॒త॒ తద॒సు॒రా॒ అ॒కు॒ర్వ॒త॒ తే॒ దే॒వా॒ ఏ॒తా॒ అ॒క్ష॒యా॒స్తో॒మీ॒యా
 అ॒ప॒శ్య॒న్తా॒ అ॒న్య॒థా॒నూ॒చ్యా॒న్య॒థో॒పా॒ద॒ధ॒త॒ తద॒సు॒రా॒ నా॒న్వ॒వా॒య॒న్తతో॒ దే॒వా
 అ॒భ॒వ॒న్ప॒రా॒సు॒రా॒ య॒దక్ష॒యా॒స్తో॒మీ॒యా॒ అ॒న్య॒థా॒నూ॒చ్యా॒న్య॒థో॒పద॒ధా॒తి
 భ్రా॒తృ॒వ్యా॒భి॒భూ॒త్యై॒ భ॒వ॒త్యా॒త్మ॒నా॒ ప॒రా॒న్య॒ భ్రా॒తృ॒వ్యో॒ భ॒వ॒త్యా॒శు॒స్త్రి॒వృ॒ది॒తి॒ పు॒ర॒స్తా॒దు॒ప
 ద॒ధా॒తి॒ య॒జ్ఞ॒ము॒ఖం॒ పై॒ త్రి॒వృ॒- [౧౧] ద్య॒జ్ఞ॒ము॒ఖ॒మే॒వ॒ పు॒ర॒స్తా॒ద్వి॒ యా॒త॒య॒తి॒ వ్యో॒మ
 స॒ప్త॒ద॒శ॒ ఇ॒తి॒ దక్షి॒ణతో॒న్నం॒ పై॒ వ్యో॒మా॒న్నగ్ం॒ స॒ప్త॒ద॒శో॒న్నమే॒వ॒ దక్షి॒ణతో॒ ధ॒త్తీ
 త॒స్మాద్దక్షి॒ణే॒నా॒న్న॒మద్య॒తే॒ ధ॒రు॒ణ॒ ఏ॒క॒వి॒గ్ం॒శ॒ ఇ॒తి॒ ప॒శ్చా॒త్ప్ర॒తి॒ష్ఠా॒ వా॒ ఏ॒క॒వి॒గ్ం॒శః
 ప్ర॒తి॒ష్ఠి॒త్యై॒ భా॒న్తః॒ ప॒శ్చా॒ద॒శ॒ ఇ॒త్యు॒త్త॒ర॒త॒ ఓ॒జో॒ పై॒ భా॒న్త॒ ఓ॒జః॒ ప॒శ్చా॒ద॒శ॒ ఓ॒జ॒ ఏ॒వో॒త్త॒రతో
 ధ॒త్తీ॒ త॒స్మాదు॒త్త॒రతో॒భి॒ప్ర॒యా॒యా॒ జ॒య॒తి॒ ప్ర॒తూ॒ర్తి॒రష్టా॒ద॒శ॒ ఇ॒తి॒ పు॒ర॒స్తా॒- [౧౨] దు॒ప
 ద॒ధా॒తి॒ ద్వో॒ త్రి॒వృ॒తా॒వ॒భి॒పూ॒ర్వం॒ య॒జ్ఞ॒ము॒ఖే॒ వి॒ యా॒త॒య॒త్య॒భి॒వ॒ర్తః॒ స॒వి॒గ్ం॒శ॒ ఇ॒తి
 దక్షి॒ణతో॒న్నం॒ వా॒ అ॒భి॒వ॒ర్తో॒న్నగ్ం॒ స॒వి॒గ్ం॒శో॒న్నమే॒వ॒ దక్షి॒ణతో॒ ధ॒త్తీ
 త॒స్మాద్దక్షి॒ణే॒నా॒న్న॒మద్య॒తే॒ వర్షో॒ ద్వా॒వి॒గ్ం॒శ॒ ఇ॒తి॒ ప॒శ్చా॒ద్య॒ద్వి॒గ్ం॒శతి॒ర్ద్వి॒ తే॒న॒ వి॒రా॒జౌ
 య॒ద్దే॒వై॒ ప్ర॒తి॒ష్ఠా॒ తే॒న॒ వి॒రా॒జో॒రే॒వా॒భి॒పూ॒ర్వ॒మ॒న్నా॒ద్యే॒ ప్ర॒తి॒ తి॒ష్ఠ॒తి॒ తపో॒ న॒వ॒ద॒శ
 ఇ॒త్యు॒త్త॒ర॒తస్త॒స్మాధ్న॒వ్యో [౧౩] హ॒స్త॒యా॒స్తప॒స్విత॒రో॒ యో॒నిశ్చ॒తు॒ర్వి॒గ్ం॒శ॒ ఇ॒తి॒ పు॒ర॒స్తా॒దు॒ప
 ద॒ధా॒తి॒ చ॒తు॒ర్వి॒గ్ం॒శత్య॒క్ష॒రా॒ గా॒య॒త్రీ॒ గా॒య॒త్రీ॒ య॒జ్ఞ॒ము॒ఖం॒ య॒జ్ఞ॒ము॒ఖ॒మే॒వ॒ పు॒ర॒స్తా॒ద్వి
 యా॒త॒య॒తి॒ గ॒ర్భాః॒ ప॒శ్చా॒వి॒గ్ం॒శ॒ ఇ॒తి॒ దక్షి॒ణతో॒న్నం॒ పై॒ గ॒ర్భా॒ అ॒న్నం॒ ప॒శ్చా॒వి॒గ్ం॒శో॒న్నమే॒వ

దక్షిణతో ధత్తే తస్మాద్దక్షిణేనాన్మమద్యత ఓజస్త్రిణవ ఇతి పశ్చాదిమే వై లోకాస్త్రిణవ
 ఏష్వేవ లోకేషు ప్రతి తిష్ఠతి సం భరణస్త్రయోవిగ్ంశ ఇ- [౧౪] త్యుత్తరతస్తస్మాధ్వవ్యో
 హస్తయాః సం భార్యతరః క్రతురేకత్రిగ్ంశ ఇతి పురస్తాదుప దధాతి వాగ్వి
 క్రతుర్యజ్ఞముఖం వాగ్యజ్ఞముఖమేవ పురస్తాద్వి యాతయతి బ్రధ్నస్య విష్టపం
 చతుస్త్రిగ్ంశ ఇతి దక్షిణతోఽసౌ వా ఆదిత్యో బ్రధ్నస్య విష్టపం బ్రహ్మవర్చసమేవ దక్షిణతో
 ధత్తే తస్మాద్దక్షిణోఽర్థో బ్రహ్మవర్చసితరః ప్రతిష్ఠా త్రయస్త్రిగ్ంశ ఇతి పశ్చాత్ప్రతిష్ఠిత్యై
 నాకః షట్త్రిగ్ంశ ఇత్యుత్తరతః సువర్గో వై లోకో నాకః సువర్గస్య లోకస్య సమప్త్యై||[౧౫]

వై త్రివృదితి పురస్తాధ్వవ్యస్త్రయోవిగ్ంశ ఇతి సువర్గో వై పశ్చ చ||5.3.3||

ఆశుర్వ్యోమ ధరుణో భాన్తః ప్రతూర్తిరభివర్తో వర్చస్తపో యోనిర్గర్భా ఓజస్సంభరణః క్రతుర్బ్రధ్నస్య ప్రతిష్ఠా నాకష్టోడశ||

అగ్నిర్భాగోఽసీతి పురస్తాదుప దధాతి యజ్ఞముఖం వా అగ్నిర్యజ్ఞముఖం దీక్షా
 యజ్ఞముఖం బ్రహ్మ యజ్ఞముఖం త్రివృద్యజ్ఞముఖమేవ పురస్తాద్వి యాతయతి
 నృచక్షసాం భాగోఽసీతి దక్షిణతః శుశ్రువాగ్ంసో వై నృచక్షసోఽన్నం ధాతా జాతాయైవాఽస్మా
 అన్నమపి దధాతి తస్మాజ్జాతోఽన్నమత్తి జనిత్రగ్ం స్పృతగ్ం సప్తదశః స్తోమ ఇత్యాహాఽన్నం
 వై జనిత్ర- [౧౬] మన్నగ్ం సప్తదశోఽన్నమేవ దక్షిణతో ధత్తే తస్మాద్దక్షిణేనాన్మమద్యతే
 మిత్రస్య భాగోఽసీతి పశ్చాత్ప్రాణో వై మిత్రోఽపానో వరుణః ప్రాణాపానావేవాఽస్మిన్దధాతి
 దివో వృష్టిర్వాతాః స్పృతా ఏకవిగ్ంశః స్తోమ ఇత్యాహ ప్రతిష్ఠా వా ఏకవిగ్ంశః ప్రతిష్ఠిత్యా
 ఇన్ద్రస్య భాగోఽసీత్యుత్తరత ఓజో వా ఇన్ద్ర ఓజో విష్ణురోజః క్షత్రమోజః పశ్చాదశ [౧౭] ఓజ
 ఏవోత్తరతో ధత్తే తస్మాదుత్తరతోఽభిప్రయాయీ జయతి వసూనాం భాగోఽసీతి
 పురస్తాదుప దధాతి యజ్ఞముఖం వై వసవో యజ్ఞముఖగ్ం రుద్రా యజ్ఞముఖం
 చతుర్విగ్ంశో యజ్ఞముఖమేవ పురస్తాద్వి యాతయత్యాదిత్యానాం భాగోఽసీతి
 దక్షిణతోఽన్నం వా ఆదిత్యా అన్నం మరుతోఽన్నం గర్భా అన్నం పశ్చాదిగ్ంశోఽన్నమేవ

దక్షిణతో ధత్తే తస్మాద్దక్షిణేనాన్మమద్యతేదిత్యై భాగో- [౧౮] కసీతి పశ్చాత్ప్రతిష్ఠా వా
 అదితిః ప్రతిష్ఠా పూషా ప్రతిష్ఠా త్రిణవః ప్రతిష్ఠిత్యై దేవస్య సవితుర్భాగోకసీత్యుత్తరతో
 బ్రహ్మ పై దేవః సవితా బ్రహ్మ బ్రహ్మస్పతిర్బ్రహ్మ చతుష్టోమో బ్రహ్మవర్చసమేవోత్తరతో ధత్తే
 తస్మాదుత్తరోర్ధో బ్రహ్మవర్చసితరః సావిత్రవతీ భవతి ప్రసూత్యై
 తస్మాద్బ్రహ్మణానాముదీచీ సనిః ప్రసూతా ధర్మశ్చతుష్టోమ ఇతి పురస్తాదుప దధాతి
 యజ్ఞముఖం పై ధర్మో [౧౯] యజ్ఞముఖం చతుష్టోమో యజ్ఞముఖమేవ పురస్తాద్వి
 యాతయతి యావానాం భాగోకసీతి దక్షిణతో మాసా పై యావా అర్థమాసా
 అయావాస్తస్మాద్దక్షిణావృతో మాసా అన్నం పై యావా అన్నమృజా అన్నమేవ దక్షిణతో ధత్తే
 తస్మాద్దక్షిణేనాన్మమద్యత ఋభూణాం భాగోకసీతి పశ్చాత్ప్రతిష్ఠిత్యై
 వివర్తోష్టాచత్వారిగ్ంశ ఇత్యుత్తరతోకనయోర్లోకయోః సవీర్యత్వాయ తస్మాదిమా లోకౌ
 సమావద్యీర్యో [౨౦] యస్య ముఖ్యవతీః పురస్తాదుపధీయన్తే ముఖ్య ఏవ భవత్యాకస్య
 ముఖ్యో జాయతే యస్యాకన్నవతీర్దక్షిణతోకత్యన్నమాకస్యాకన్నాదో జాయతే యస్య
 ప్రతిష్ఠావతీః పశ్చాత్ప్రత్యేవ తిష్ఠతి యస్యోజస్వతీరుత్తరత ఓజస్వేవ భవత్యాకస్యోజస్వీ
 జాయతేకర్కో వా ఏష యదగ్నిస్తస్యైతదేవ స్తోత్రమేతచ్ఛస్త్రం యదేషా విధా [౨౧]
 విధీయతేకర్క ఏవ తదర్క్యమను వి ధీయతేకత్యన్నమాకస్యాకన్నాదో జాయతే యస్యైషా
 విధా విధీయతే య ఉ చైనామేవం వేద సృష్టిరుప దధాతి యథాసృష్టమేవాకవ రున్తే న
 వా ఇదం దివా న నక్తమాసీదవ్యావృత్తం తే దేవా ఏతా వ్యుష్టిరపశ్యంతా ఉపాకదధత తతో
 వా ఇదం వ్యోచ్ఛద్యస్యైతా ఉపధీయన్తే వ్యేవాకస్మా ఉచ్ఛత్యథో తమ ఏవాకప హతే||[౨౨]
 పై జనిత్రం పశ్చాదశోదిత్యై భాగో పై ధర్మస్సమావద్యీర్యో విధా తతో వా ఇదం చతుర్థశ చ||5.3.4||
 అగ్నేర్బుచక్షసాం జనిత్రం మిత్రశ్యేన్ద్రస్య వసూనామాదిత్యానామదిత్యై దేవస్య సవితుస్సావిత్రవతీ ధర్మో యావానామృభూణాం
 వివర్తశ్చతుర్థశ||

అగ్నే జాతాన్పు ఋదా నః సపత్నానితి పురస్తాదుప దధాతి జాతానేవ భ్రాతృవ్యాన్పు ఋదతే
 సహసా జాతానితి పశ్చాజ్జనిష్యమాణానేవ ప్రతి నుదతే చతుశ్చత్వారిగ్ంశః స్తోమ ఇతి
 దక్షిణతో బ్రహ్మవర్చసం వై చతుశ్చత్వారిగ్ంశో బ్రహ్మవర్చసమేవ దక్షిణతో ధత్తే
 తస్మాద్దక్షిణోఽర్థో బ్రహ్మవర్చసితరః పోడశ స్తోమ ఇత్యుత్తరత ఓజో వై పోడశ ఓజ
 ఏవోత్తరతో ధత్తే తస్మా- [౧౩] దుత్తరతోఽభిప్రయాయా జయతి వజ్రో వై
 చతుశ్చత్వారిగ్ంశో వజ్రః పోడశో యదేతే ఇష్టకే ఉపదధాతి జాతాగ్ంశైవ
 జనిష్యమాణాగ్ంశ్చ భ్రాతృవ్యాన్పుఋద్య వజ్రమను పు హరతి స్పృత్యై పురీషవతీం మధ్య
 ఉప దధాతి పురీషం వై మధ్యమాత్మనః సాత్మానమేవాఽగ్నిం చినుతే సాత్మాఽముష్మిలోకే
 భవతి య ఏవం వేదైతా వా అసపత్నా నామేష్టకా యస్యైతా ఉపధీయస్తే [౧౪] నాఽస్య
 సపత్నో భవతి పశుర్వా ఏష యదగ్నిర్విరాజ ఉత్తమాయాం చిత్వాముప దధాతి
 విరాజమేవోత్తమాం పశుషు దధాతి తస్మాత్పశుమానుత్తమాం వాచం వదతి దశదశోఽప
 దధాతి సవీర్యత్వాయాక్ష్యాయోప దధాతి తస్మాదక్ష్యయా పశవోఽజ్గాని పు హరన్తి ప్రతిష్ఠిత్యై
 యాని వై ఛన్దాగ్ంసి సువర్గాణ్యాసన్తైర్దేవాః సువర్గం లోకమాయస్తేనర్షయా [౧౫]
 ఽశ్రామ్యస్తే తపోఽతప్యన్త తాని తపసాఽపశ్యన్తేభ్య ఏతా ఇష్టకా నిరమిమతేవశ్చన్దో
 వరివశ్చన్త ఇతి తా ఉపాఽదధత తాభిర్వై తే సువర్గం లోకమాయన్ యదేతా ఇష్టకా
 ఉపదధాతి యాన్యేవ ఛన్దాగ్ంసి సువర్గాణి తైరేవ యజమానః సువర్గం లోకమేతి
 యజ్ఞేన వై ప్రజాపతిః ప్రజా అసృజత తాః స్తోమభాగైరేవాఽసృజత య- [౧౬]
 థోఽమభాగా ఉపదధాతి ప్రజా ఏవ తద్యజమానః సృజతే బృహస్పతిర్వా ఏతద్యజ్ఞస్య తేజః
 సమభరద్యథోఽమభాగా యథోఽమభాగా ఉపదధాతి సతేజసమేవాఽగ్నిం చినుతే
 బృహస్పతిర్వా ఏతాం యజ్ఞస్య ప్రతిష్ఠామపశ్యద్యథోఽమభాగా యథోఽమభాగా
 ఉపదధాతి యజ్ఞస్య ప్రతిష్ఠిత్యై సప్తసప్తోప దధాతి సవీర్యత్వాయ తిస్తో మధ్యే
 ప్రతిష్ఠిత్యై॥[౧౭]

ఉత్తరతో ధత్తే తస్మాదుపధీయస్త ఋషయోఽసృజత యత్త్రిచత్వారిగ్ంశచ్ఛ||5.3.5||

రశ్మిరిత్యేవాఽఽదిత్యమసృజత ప్రేతిరితి ధర్మమన్వీతిరితి దివగ్ం సన్ధిరిత్యన్తరిక్షం ప్రతిధిరితి
 పృథివీం విష్టమ్భ ఇతి వృష్టిం ప్రవేత్యహరనువేతి రాత్రిముశిగితి వసూన్ప్రకేత ఇతి
 రుద్రాన్మన్దీతిరిత్యాదిత్యానోజ ఇతి పితౄగ్ స్తన్తురితి ప్రజాః పృతనాపాడితి
 పశూన్ప్రేవదిత్యోషధీరభిజిదసి యుక్తగ్రావే- [౨౭] న్త్రాయ త్వేన్త్రం జిన్వేత్యేవ దక్షిణతో వజ్రం
 పర్యోహదభిజిత్త్యే తాః ప్రజా అపప్రాణా అసృజత తాస్వధిపతిరసీత్యేవ
 ప్రాణమదధాద్యస్తేత్యపానగ్ం సగ్ంసర్ప ఇతి చక్షుర్వయోధా ఇతి శ్రోత్రం తాః ప్రజాః
 ప్రాణతీరపానతీః పశ్యన్తిః శృణ్వతీర్న మిథునీ అభవన్తాసు త్రివృదసీత్యేవ
 మిథునమదధాత్తాః ప్రజా మిథునీ [౨౯] భవన్తీర్న ప్రాజాయన్త తాః సగ్ంరోహోఽసి
 నీరోహోఽసీత్యేవ ప్రాజనయత్తాః ప్రజాః ప్రజాతా న ప్రత్యతిష్ఠన్తా వసుకోఽసి వేషశ్చిరసి
 వస్యష్ఠిరసీత్యేవైషు లోకేషు ప్రత్యస్థాపయద్యదాహ వసుకోఽసి వేషశ్చిరసి వస్యష్ఠిరసీతి ప్రజా
 ఏవ ప్రజాతా ఏషు లోకేషు ప్రతి స్థాపయతి సాత్మాఽన్తరిక్షగ్ం రోహతి సప్రాణోఽముష్మిల్లోకే
 ప్రతి తిష్ఠత్యవ్యర్థకః ప్రాణాపానాభ్యాం భవతి య ఏవం వేద||[౩౦]

యుక్తగ్రావా ప్రజా మిథున్యన్తరిక్షం ద్వాదశ చ||5.3.6||

నాకసద్భిర్వై దేవాః సువర్గం లోకమాయన్తన్నాకసదాం నాకసత్త్వం యన్నాకసద
 ఉపదధాతి నాకసద్భిరేవ తద్యజమానః సువర్గం లోకమేతి సువర్గో వై లోకో నాకో యస్యైతా
 ఉపధీయన్తే నాఽస్మా అకం భవతి యజమానాయతనం వై నాకసదో యన్నాకసద
 ఉపదధాత్యాయతనమేవ తద్యజమానః కురుతే పృష్ఠానాం వా ఏతత్తేజః సం భృతం
 యన్నాకసదో యన్నాకసద [౩౦] ఉపదధాతి పృష్ఠానామేవ తేజోఽవ రున్ధే పశ్చాచ్ఛోడా ఉప
 దధాత్యప్సరస ఏవైనమేతా భూతా అముష్మిల్లోక ఉప శేరేఽథో తనూపానీరేవైతా

యజమానస్య యం ద్విష్ట్యాత్తముపదధద్ధ్యాయేదేతాభ్య ఏవైనం దేవతాభ్య ఆ వృశ్చతి
 తాజగార్తిమార్చత్యుత్తరా నాకసద్భ్య ఉప దధాతి యథా జాయామానీయ గృహేషు
 నిషాదయతి తాదృగేవ తత్ [31] పశ్చాత్ప్రాచీముత్తమాముప దధాతి తస్మాత్ప్రశ్చాత్ప్రాచీ
 పత్యన్వాస్తే స్వయమాతృణ్ణాం చ వికర్ణీం చోత్తమే ఉప దధాతి ప్రాణో వై
 స్వయమాతృణ్ణాం కయర్వికర్ణీ ప్రాణం చైవాయుశ్చ ప్రాణానాముత్తమౌ ధత్తే
 తస్మాత్ప్రాణశ్చాయుశ్చ ప్రాణానాముత్తమౌ నాన్యాముత్తరామిష్టకాముప
 దధ్యాద్యదన్యాముత్తరామిష్టకాముపదధ్యాత్ప్రశూనాం [33] చ యజమానస్య చ ప్రాణం
 చాకయుశ్చాపి దధ్యాత్తస్మాన్నాన్యోత్తరేష్టకోపధేయా స్వయమాతృణ్ణాం కముప
 దధాత్యసౌ వై స్వయమాతృణ్ణాం మూమేవోప ధత్తే కశ్వముప ఘ్రాపయతి
 ప్రాణమేవాన్యాం దధాత్యథో ప్రాజాపత్యో వా అశ్వః ప్రజాపతిన్దైవాగ్నిం చినుతే
 స్వయమాతృణ్ణా భవతి ప్రాణానాముధ్స్పృష్ట్యా అథో సువర్గస్య లోకస్యాన్మఖ్యాత్యా ఏషా
 వై దేవానాం విక్రాన్తిర్యద్వికర్ణీ యద్వికర్ణీముపదధాతి దేవానామేవ వి క్రాన్తిమను విక్రమత
 ఉత్తరత ఉప దధాతి తస్మాదుత్తరతఉపచారోగ్నిర్వాయుమతీ భవతి సమిద్ధ్యే||[34]
 సంభృతం యన్నాకసదో యన్నాకసదన్తత్ప్రశూనామేషా వై ద్వావిగ్ంశతిశ్శ||5.3.7||

ఛన్దాగ్స్యప దధాతి పశవో వై ఛన్దాగ్ంసి పశూనేవావ రున్ధే ఛన్దాగ్ంసి వై దేవానాం
 వామం పశవో వామమేవ పశూనవ రున్ధ ఏతాగ్ం హ వై యజ్ఞసేనశ్చైత్రియాయణశ్చితిం
 విదాశ్చకార తయా వై స పశూనవాకరున్ధ యదేతాముపదధాతి పశూనేవావ రున్ధే
 గాయత్రీః పురస్తాదుప దధాతి తేజో వై గాయత్రీ తేజ ఏవ [31] ముఖతో ధత్తే
 మూర్ధన్వతీర్భవన్తి మూర్ధానమేవైనగ్ం సమానానాం కరోతి త్రిష్టుభ ఉప దధాతీన్త్రియం వై
 త్రిష్టుగిన్త్రియమేవ మధ్యతో ధత్తే జగతీరుప దధాతి జాగతా వై పశవః పశూనేవావ
 రున్ధేన్మఖ్యభ ఉప దధాతి ప్రాణా వా అనుష్టుప్ప్రాణానాముధ్స్పృష్ట్యా బృహతీరుష్ణిహః

పజ్జీరక్షరపజ్జీరితి విషురూపాణి చన్దాగ్ంస్యప దధాతి విషురూపా వై పశవః పశవ-
 [3౬] శ్చన్దాగ్ంసి విషురూపాసేవ పశూనవ రున్ధే విషురూపమస్య గృహే దృశ్యతే యస్యైతా
 ఉపధీయన్తే య ఉ వైనా ఏవం వేదాఽతిచ్ఛన్దసముప దధాత్యతిచ్ఛన్దా వై సర్వాణి
 చన్దాగ్ంసి సర్వేభిరేవైనం చన్దోభిశ్చినుతే వర్షు వా ఏషా చన్దసాం యదతిచ్ఛన్దా
 యదతిచ్ఛన్దసముపదధాతి వర్షైవైనగ్ం సమానానాం కరోతి ద్విపదా ఉప దధాతి
 ద్విపాద్యజమానః ప్రతిష్ఠితైః||[3౭]

తేజ ఏవ పశవః పశవో యజమాన ఏకం చ||5.3.8||

సర్వాభ్యో వై దేవతాభ్యోఽగ్నిశ్చీయతే యథ్సయుజో నోపదధ్యాద్దేవతా అస్యాఽగ్నిం
 వృజ్జీరన్ యథ్సయుజ ఉపదధాత్యాత్మనైవైనగ్ం సయుజం చినుతే నాఽగ్నినా
 వృధ్యతేఽథో యథా పురుషః స్నావభిః సంతత ఏవమేవైతాభిరగ్నిః సంతతోఽగ్నినా వై దేవాః
 సువర్గం లోకమాయన్తా అమూః కృత్తికా అభవన్ యస్యైతా ఉపధీయన్తే సువర్గమేవ
 లోకమేతి [3౮] గచ్ఛతి ప్రకాశం చిత్రమేవ భవతి మణ్డలేష్టకా ఉప దధాతీమే వై లోకా
 మణ్డలేష్టకా ఇమే ఖలు వై లోకా దేవపురా దేవపురా ఏవ ప్ర విశతి నాఽఽర్తిమార్చత్యగ్నిం
 చిక్యానో విశ్వజ్యోతిష ఉప దధాతీమాసేవైతాభిర్లోకాఞ్జ్యోతిష్టుతః కురుతేఽథో ప్రాణాసేవైతా
 యజమానస్య దాద్రత్యైతా వై దేవతాః సువర్గ్యాస్తా ఏవాఽన్వారభ్య సువర్గం లోకమేతి||[3౯]
 సువర్గమేవ తా ఏవ చత్వారి చ||5.3.9||

వృష్టిసనీరుప దధాతి వృష్టిమేవాఽవ రున్ధే యదేకథోపదధ్యాదేకమృతుం
 వర్షేదనుపరిహారగ్ంసాదయతి తస్మాద్సర్వాన్వృతూన్ వర్షతి
 పురోవాతసనిరసీత్యాహైతద్వై వృష్ట్యై రూపగ్ం రూపేణైవ వృష్టిమవ రున్ధే
 సంయానీభిర్వై దేవా ఇమాఽల్లోకాన్ధన్మయుస్తథ్సంయానీనాగ్ం సంయానిత్వం

యథస్సంయానీరుపదధాతి యథాఽపు నావా సంయాత్యేవ- [౪౦] మేవైతాభిర్యజమాన
ఇమాఃలోకాన్థస్యం యాతి ప్లవో వా ఏషోఽగ్నిర్యథస్సంయానీర్యథస్సంయానీరుపదధాతి
ప్లవమేవైతమగ్నయ ఉప దధాత్యుత యప్యైతాసూపహితాస్వాపోఽగ్నిగ్ం హరన్త్యహృత
ఏవాఽస్యాఽగ్నిరాదిత్యేష్టకా ఉప దధాత్యాదిత్యా వా ఏతం భూత్యై ప్రతి నుదస్తే యోఽలం
భూత్యై సన్భూతిం న ప్రాప్నోత్యాదిత్యా [౪౧] ఏవైనం భూతిం గమయన్త్యసౌ వా
ఏతస్యాఽదిత్యో రుచమా దత్తే యోఽగ్నిం చిత్వా న రోచతే యదాదిత్యేష్టకా
ఉపదధాత్యసాఽవేవాస్మిన్నాదిత్యో రుచం దధాతి యథాఽసౌ దేవానాగ్ం రోచత ఏవమేవైష
మనుష్యాణాగ్ం రోచతే ఘృతేష్టకా ఉప దధాత్యేతద్వా అగ్నేః ప్రియం ధామ యద్ధృతం
ప్రియేణైవైనం ధామ్నా సమర్థయ- [౪౨] త్యథో తేజసాఽనుపరిహారగ్ం
సాదయత్యపరివర్గమేవాఽస్మిస్తేజో దధాతి ప్రజాపతిరగ్నిమచినుత స యశసా వ్యార్థ్యత స
ఏతా యశోదా అపశ్యత్తా ఉపాఽదధత్ తాభిర్వై స యశ ఆత్మన్నధత్త యద్యశోదా
ఉపదధాతి యశ ఏవ తాభిర్యజమాన ఆత్మన్ధత్తే పశ్యోప దధాతి పాఙ్క్తుః పురుషో
యావాసేవపురుషస్తస్మిన్ యశో దధాతి||[౪౩]

ఏవం ప్రాప్నోత్యాదిత్యా అర్థయత్యేకాన్ పశ్యాశచ్ఛ||5.3.10||

దేవాసురాః సంయత్తా ఆసన్కనీయాగ్ంసో దేవా ఆసన్భూయాగ్ంసోఽసురాస్తే దేవా ఏతా
ఇష్టకా అపశ్యన్తా ఉపాఽదధత్ భూయస్కృదసీత్యేవ
భూయాగ్ంసోఽభవన్వనస్పతిభిరోషధీభిర్వరివస్కృదసీతీమామజయన్ప్రాచ్యసీతి ప్రాచీం
దిశమజయన్సూర్ధ్వాఽసీత్యమూమజయన్నన్తరిక్షసదస్యన్తరిక్షే సీదేత్యన్తరిక్షమజయన్తతో
దేవా అభవ- [౪౪] న్పరాఽసురా యప్యైతా ఉపధీయస్తే భూయాసేవ
భవత్యభీమాఃలోకాఞ్జయతి భవత్యాత్మనా పరాఽస్య భ్రాతృవ్యో భవత్యపుషదసి
శ్యేనసదసీత్యాహైతద్వా అగ్నే రూపగ్ం రూపేణైవాఽగ్నిమవ రున్ధే పృథివ్యాస్త్వా ద్రవిణే

సాదయామీత్యాహేమాసేపైతాభిర్లోకాన్ప్రవిణావతః కురుత ఆయుష్యా ఉప
దధాత్యాయురేవా- [౪౫] కస్మిన్దధాత్యగ్నీ యత్తే పరగ్ం హున్నామీత్యాహైతద్వా అగ్నిః
ప్రియం ధామ ప్రియమేవాకస్య ధామోపాకప్నోతి తావేహి సగ్ం రభావహా ఇత్యాహ
వ్యేపైసేన పరి ధత్తే పాశ్చజన్యేష్వవ్యేధ్యగ్న ఇత్యాహైష వా అగ్నిః పాశ్చజన్యో యః
పశ్చచితీకస్తస్మాదేవమాహర్తవ్యా ఉప దధాత్యేతద్వా ఋతూనాం ప్రియం ధామ
యదృతవ్యా ఋతూనామేవ ప్రియం ధామాకవ రున్ధే సుమేక ఇత్యాహ సంవధ్సరో వై
సుమేకః సంవధ్సరస్యైవ ప్రియం ధామోపాకప్నోతి||[౪౬]
అభవన్నాయురేవర్తవ్యా ఉప షడ్వీగ్ంశతిశ్చ||5.3.11||

ప్రజాపతేరక్ష్యశ్వయత్తత్పురాకపతత్తదశ్వోకభవద్యదశ్వయత్తదశ్వస్యాకశ్వత్వం తద్దేవా
అశ్వమేధేనైవ ప్రత్యదధురేష వై ప్రజాపతిగ్ం సర్వం కరోతి యోకశ్వమేధేన యజతే సర్వ
ఏవ భవతి సర్వస్య వా ఏషా ప్రాయశ్చిత్తిః సర్వస్య భేషజగ్ం సర్వం వా ఏతేన పాప్మానం
దేవా అతరన్నపి వా ఏతేన బ్రహ్మహత్యామతరన్థ సర్వం పాప్మానం [౪౭] తరతి తరతి
బ్రహ్మహత్యాం యోకశ్వమేధేన యజతే య ఉ వైనమేవం వేదోత్తరం వై
తత్ప్రజాపతేరక్ష్యశ్వయత్తస్మాదశ్వస్యోత్తరతోకవ ద్యన్తి దక్షిణతోకస్యేషాం పశూనాం వైతసః
కటో భవత్యపునోనిర్వా అశ్వోకపునో వేతసః స్వ ఏవైనం యోనౌ ప్రతి ష్టాపయతి
చతుష్టోమః స్తోమో భవతి సరడ్ధ వా అశ్వస్య సక్థ్యాకృహత్తద్దేవాశ్చతుష్టోమేనైవ
ప్రత్యదధుర్యచతుష్టోమ స్తోమో భవత్యశ్వస్య సర్వత్వాయ||[౪౮]
సర్వం పాప్మానమవృహద్వాదశచ||5.3.12||

ఉధ్సన్న యజ్ఞ ఇన్ద్రాగ్నీ దేవా వా అక్షయా స్తోమీయా అగ్నేర్భాగోశ్యగ్నే జాతాన్ రశ్మిరితి నాకసద్భిశ్చన్దాగ్ంసి సర్వాభ్యో
వృష్టిసనీర్దేవాసురాః కనీయాగ్ంసః ప్రజాపతేరక్షి ద్వాదశ||12||

ఉధ్సన్నయజ్ఞో దేవా వై యస్య ముఖ్యవతీర్నాక సద్భిరేవైతాభిరష్టాచత్వారిగ్ంశత్||౪౯||

ఉ॒భ॒స్స॒య॒జ్ఞః॑ స॒ర్వ॒త్వాయ॑॥

॥హ॑రిః ఓమ్॥

॥శ్రీ॑ కృష్ణార్పణమస్తు॥

॥ఇతి॑ పఞ్చమ కాణ్డే తృతీయః ప్రశ్నః॥